

4 / 2018

MORJENS

10v

Autohistoriallinen Seura ry

Sisällysluettelo

4 Auton historia

Auton historia kiehtoo, mutta mikä on auton tulevaisuus?

12 Morjens Pelliset

Morjens-lehteen painetut sanat ja kuvat pysäyttävät useimmiten jo samana päivänä, kun lehti postilaatikkoon tulee.

16 Petri Niemenmaa

Niin me kuin niin monet muutkin ovat tavanneet Petri Niemenmaan milloin missäkin harrastuksemme yhteydessä.

Peugeot Bebe

22 Kohtalona Lorraine-Diétrich

De Dietrich perustettiin 1897, nimi muutettiin 1908 Lorraine-Diétrichiksi Ranskan ja Saksan alinomaisten aluekiistojen vuoksi.

26 Historiaa pienoismallien kautta

"Missä olit, kun Kennedy ammuttiin?"

Katsaus toimintavuoteen 2018

Autohistoriallisen Seuran 54. toimintavuosi on ollut tapahtumatäyteinen. Keväällä ja kesällä tapahtumia ja kokoontumisia on ollut viikoittain ainakin yksi, joskus kaksi ja jopa kolmekin.

AHS järjesti kaikkiaan kymmenen ajotapahtumaa: Maaliskuussa 'Talviajot' Hyvinkään ja Karkkilan seudulla. Toukokuussa oli pääajomme '29. Helatorstaijot' Keski-Uudellamaalla Vihtijärven, Vihtin ja Rajamäen seudulla. Kesäkuussa 'Vintage Motorcycles Meeting' lähti Klaukkalasta. Kymmenettä kertaa järjestetyistä kahdesta 'Klassikot kohtaavat' -ajosta ensimmäinen oli kesäkuussa Länsi-Uudellamaalla Lohjalta Tammissaaren ja toinen heinäkuussa Itä-Uudellamaalla Sipoossa. Kesäkuussa 'Pienet arkiautoklassikot' kohtasivat Porvoossa. Elokuussa kokoonnuttiin 'Huru-Ukko Piknikille' Espoossa, ajettiin 'Klassikkomopojen retkeilyajo' Hyvinkäällä, 'Youngtimerajot' Karjaalla ja 'Bodomjärven kierros klassikkoskoottareilla'.

AHS järjesti lisäksi vapaa-muotoisia kokoontumisia mobiileilla joka tiistai eri paikkakunnilla. Kerran kuukaudessa niihin liittyi myös pieni ajelu tutustumiskohteeseen. Kesäkuussa kokoonnuttiin Bembölen kahvituvalla, heinäkuussa

Malmin lentoasemalla ja elokuussa Nummelassa.

Helatorstaijoihin ja Youngtimerajoihin oli osallistumismaksu, muut olivat ilmaista tapahtumia. Kaikki AHS:n ajotapahtumat ja kokoontumiset museoajoneuvoilla ovat olleet avoimia kaikille harrastajille.

Kesäkuussa järjestettiin hyväntekeväisyysajelu Lohjan kaupungin Vanhustenpalvelukeskuksessa. Jäsenten museoajoneuvoilla kyydittiin neljääkymmentä palvelukeskuksen asukasta 20 kilometrin reitillä.

Jäsenille järjestettiin muutakin monipuolista ohjelmaa: Maaliskuussa oli tutustuminen Gårdskulla Gården Maa-

talousmuseoon Siuntiossa. Huhtikuussa järjestettiin koko päivän linja-autoretki kohteina Forssan Autokeitaan museoajoneuvokokoelma ja Nuutajärven Lasimuseo ja Lasikylä. Toukokuussa oli museoajoneuvojen vuosikatsastuspäivä Klaukkalan Ajoneuvokatsastuksessa. Kesäkuussa käytiin mobiileilla Vihtin Kesäteatterissa. Loka-kuussa tutustuttiin Vihtin Autotaloon Nummelassa. Vuoden päätti perinteinen joululounas jäsenille seuralaisineen Korpi-lammella.

AHS:n 29. Rompetori järjestettiin Virkkalassa Vanhan kalkkitehtaan alueella.

Museoajoneuvotarkastustoiminnasta mainittakoon, että museoajoneuvotarkastuksia tehtäneen AHS:n tarkastajien toimesta viime vuoden malliin eli reilut 250 tarkastusta. AHS järjesti museoajoneuvotarkastajilleen koulutusristeilyn, johon osallistui viisitoista museoajoneuvotarkastajaa.

Muusta toiminnastamme haluan painottaa tärkeää osaluettua eli tiedottamista.

AHS:n jäsenlehti Morjens on julkaistu nyt kaikkiaan kymmenen vuotta. Lehti on ilmestynyt neljä kertaa vuodessa. Morjens on toiminut kattavana tiedotuskanavana jäsenistölle AHS:n toiminnasta, tulevista tapahtumista ja museoajoneu-

voharrastuksesta yleisestikin monipuolisin artikkelein. Tiedottamista on hoidettu myös seuran kotisivujen kautta ja ilmoittamalla tapahtumista muiden harrastelehtien tapahtumapalstoilla ja paikallislehdissä.

AHS osallistui toukokuussa jo yhdettätoista kertaa Classic Motorshow'hun Lahdessa. Osaston teeman oli "Autohistoriallinen Seura – Sydämen asialla" ja kalustona ko. televisiosarjaan liittyvää kalustoa ja rekvisiittia.

Museoajoneuvoalan yhteistyötoimikunta (AHS, SAHK, VPMK, VETKU ja SLHS) on kokoonnuttu vuoden aikana yhden kerran viemään edunvalvonnallisia asioita eteenpäin.

AHS:n jäsenmäärä on noussut viime vuoden 462 jäsenestä 485:een. Lisäksi yksitoista yritystä jatkoi AHS:n kannatusjäseninä.

Toivotan koko AHS:n hallituksen puolesta

Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta 2019

Hans Brummer

Ranska, Panhard et Levassor 1938 "The Moon Devil"

30 Antti Poussa

Kurussa syntynyt ja nyt parkanolainen Antti Poussa epäilee tai on aivan varma, että jossain jollain bensaisella neulalla häntä on lapsena rokotettu.

35 AHS-vierailu Vihdin Autotaloon

Lokakuussa AHS vieraili Vihdin Autotalossa Nummelassa.

36 Malagan Auto- ja muotimuseo

Lähes sata hienoa autoa, yli kaksisataa haute couture- asua ja aikansa taidetta on esillä tässä aivan hienossa yksityisessä kokoelmassa.

43 Kaksoiskaasutin ja kuumat paikat

Autojoukkojen veteraani muistelee

46 Neljän sukupolven ajoneuvoja

Olen usein huomannut, että muuan Opel Blitz -kuormuri on esiintynyt Autohistoriallisen Seuran tapahtumissa.

49 Vuosikokouskutsu

50 AHS:n perintainen joululounas

Hotelli Korpilammella sunnuntaina 25.11.

54 AHS:n tapahtumia 2019

55 Ajoturva 65+

Pääkirjoitus

Reilut kymmenen vuotta sitten pohdittiin, miten tiedottamista voitaisiin parantaa. Sihteeri lähetti keskimäärin seitsemän tiedotetta vuosittain ja kaikkein työläin postitus oli jäsen- ja kalustoluettelo. Samassa kirjekuoressa oli myös vuosikokouksen päätökset sekä muuta informaatiota lähitulevaisuudesta. Pari tusinaa, jos ei enemmänkin, A4-arkkeja. Jäsenmäärä kasvoi ja niin kasvoivat myös arkkien määrät. Jossain vaiheessa sitten päätettiin, että toimitetaan oma lehti. Itse olin siihen voimakkaasti vaikuttamassa ja kuinka ollakaan kaikki olivat sitä mieltä, että siitä vaan, tee se.

Tasan kymmenen vuotta sitten ilmestyi ensimmäinen Morjens. Aluksi ajattelimme, että 16 mahdollisesti joskus jopa 24 sivua voisi olla lehden koko. Ensimmäinen lehti oli jo 24-sivuinen ja siitä sivut sitten lisääntyivät pikkuhiljaa ollen nyt pääsääntöisesti 52-sivuinen. Lehti toi helpotusta sihteerin postitustyöhön, toisaalta lehden toimittaminen lisäsi työmäärää toisaalla. Vastaavana toimittajana olen ollut koko lehden ilmestymisajan. Työ on ollut mielenkiintoista. Olen saanut tavata erilaisia ihmisiä ja aina on vastaanotto ollut tervetullutta.

Seurastamme löytyy useita kirjoittamiseen tottuneita henkilöitä. Jutun aiheista toistaiseksi ei ole ollut suurempaa pulaa. Pulaa on ollut lähinnä mainoksista ja ilmoituksista. Vaikka Morjens on kerhomme sisäinen tiedotuslehti, postitetaan se yli seitsemälle kymmenelle valtionhallinnon sekä muille tahoille, jotka jollain tavalla koskettavat meidän harrastustamme. Haluamme kertoa toiminnastamme ja vaikuttaa sillä tavoin.

Kädessäsi on 10-vuotisjuhlanumero, tällä kertaa A4 kokoisena. Monipuolisesta sisällöstä kannattaa lukea Lorraine-Diétrichin 23 vuotta kestänyt entisöinti.

Petri Niemenmaasta, joka tulee esille mitä moninaisissa harrastuksemme ympyröissä. **Kai Masalin** peilaa historiaa pienoisautojen kautta. Kuvakavalkadi Malagan automuseosta, joka on hieno yksityinen kokoelma. **Antti Poussa** on ehkä seuran jäsenille hieman tuntemattomampi, mutta mies on elänyt koko elämänsä autojen parissa.

Morjensin koko toimittamisen ajan vaimoni **Anitta** on toiminut toimitussihteerinä. Suuret kiitokset hänelle, ilman hänen hienoa apuaan tämä lehti ei olisi onnistunut.

Kerro mielipiteesi, miten voisimme kehittää julkaisua, minkälaisia teemoja/kirjoituksia haluaisit lukea. Haluaisitko itse kirjoittaa lehteen. Onko mielessäsi henkilö, joka olisi jutun arvoinen. Ihan mitä vaan mieleesi tulee, muistaen kuitenkin, että olemme kerholehti. Rakentavat ehdotukset: morjens@autohistoriallinenseura.fi

Toivotan Morjensin lukijoille

Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta

Markku Pellinen

MORJENS

Vastaava toimittaja: Markku Pellinen

Toimitus: Jyrki Mero
Claes von Ungern-Sternberg

Toimitussihteeri: Anitta Pellinen

Avustajat: Kai Masalin,
Anssi Siukosaari

Ilmoitukset: morjens@autohistoriallinenseura.fi
0500 408 448

Ulkoasu: Tiina Lemmola, tiina1965@gmail.com

Julkaisija: Autohistoriallinen Seura ry
ISSN 2242-5454

Toimituksen osoite:

Ojatie 2 A, 01800 Klaukkala
morjens@autohistoriallinenseura.fi
0500 408 448

Ilmoitushinnat 2019:

Takasivu	175 €
Kokosivu	140 €
1/2 sivua	100 €
1/3 sivua	80 €
1/4 sivua	70 €
Jatkuva ilmoitus	-15 %
Laskutus alv	0%

Seuraava lehti ilmestyy helmi-maaliskuun vaihteessa. Aineistot 31.1. mennessä:
morjens@autohistoriallinenseura.fi

Kannen kuva: Markku Pellinen

Painopaikka: NurmiPrint Oy

Teksti: Claes von Ungern-Sternberg
Kuvat: Claes von Ungern-Sternbergin arkisto

Karl Benz Patentwagen 1886

Auton historia

Sadassa vuodessa auto on vaikuttanut suuresti elintapoihimme, elinympäristöön ja yhteiskunnan kehitykseen. Suomessa elämä on vahvasti viiritetty autoiluun. Auton historia kiehtoo, mutta mikä on auton tulevaisuus? Tuskin yhtä suoraviivainen kuin tähän asti. Autoilun

kasvun rajat ovat jo nähtävissä ja sen mielekkyyttä pohditaan myös meillä. Tilaa meillä löytyy, mutta onko autoilla tunnettava joka paikkaan. Auton käytön rajoittaminen jatkuu ja kulkeamisen politisoituminen kasvaa. Vapaa liikkuminen ei ole vaarassa, mutta ohjailu lisääntyy. Autoon liittyvä romantiikka väl-

jähtyy; auton historiaan tulee uusia vivahteita.

Joka kahdeksannella auto

Mailmassa on runsaat 7,6 miljardia ihmistä ja maapallomme asukasluku kasvaa vuosittain noin 80 miljoonalla ihmisel-

lä. Mailmassa rekisteröityjä henkilöautoja arvioidaan olevan yli miljardi 2020-luvulla. Mm. Aasiassa on 4,5 mrd. ihmistä (190 milj. autoa), Euroopassa 0,75 mrd. ihmistä (290 milj. autoa) ja Pohjois-Amerikassa 0,37 mrd. ihmistä (265 milj. autoa).

Mailmassa joka kahdeksannella on auto. Jako on hy-

vin epätasainen. Vuosikymmenen aikana maailman autokanta on kasvanut huimasti. Kasvua on tänään Aasiassa, etenkin Kiinassa. Eniten autoja on Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa. USA:ssa on jo alle kaksi henkilöä autoa kohden ja Euroopassa luku on reilut kaksi. Suomen autokanta on kasvanut eurooppalaista vauhtia, vaikka lähtikin toisen maailmansodan jälkeen melko alhaiselta tasolta. Maassamme autojen myynti oli sotien jälkeen vahvasti säännösty. Säännöstely loppui vuonna 1962, kun katsottiin ettei au-

tojen tuonti enää aiheuta vakavia valuuttavaro-ongelmia. Ankarat verotus on kuitenkin rajoittanut kansalaisten auton hankintaa nykypäiviin asti. Suomessa on noin 2,2 miljoonaa henkilöautoa.

Auton synty – Mikä on auto?

Unelma itseliikkuvasta ajoneuvosta on elänyt vuosisatoja ja ensimmäiset höyryvoimalla kulkevat ajolaitteet kehitettiin jo 1700-luvun jälkipuoliskolla. Kömpelöt, hitaat laitteet ente-

livät tulevaa, mutta autoistumiseen oli vielä pitkä matka.

Auto on henkilöiden tai tavaran kuljetukseen taikka määrättyyn erikoistehtävään valmistettu moottorikäyttöinen ajoneuvo, jossa on vähintään neljä pyörää tai telat ja jonka suurin rakenteellinen nopeus on suurempi kuin 25 km tunnissa.

Polttomoottori on autojen yleisin voimanlähde. Se halutaan nyt korvata sähkömoottorilla, mikä merkitsee paluuta vanhaan. Autoistumisen edelläkävijämaassa USA:ssa sähköautot olivat viime vuosisadan

alussa yleisemmät kuin polttomoottoriautot ja höyryautoilla oli suurin markkinaosuus, peräti yli 40 %. Sähköautoja oli runsas kolmannes ja bensalla kulki vain 22 % rekisterissä olevista autoista.

Höyryautojen käyttö huipentui 1910-luvun alussa. Tieverkoston kehittyminen, nopeuksien kasvu, pidemmät toimintasäteet, nopeasti yleistynyt polttoaineen jakelu ja autojen tuotantokustannusten kehitys suosi polttomoottoriautoja.

Detroit Electric

Stanley höyryauto

Euroopassa polttomoottori siivitti autoistumisen

Gottlieb Daimler ja Carl Benz lasketaan henkilöauton pioneereiksi. Vuonna 1882 Daimler perusti yhdessä Wilhelm Maybachin kanssa moottoritehtaan ja vuotta myöhemmin hän patentoi bensiinimoottorinsa. Vuonna 1890 Daimler ja Maybach perustivat autotehtaan.

Samoihin aikoihin Carl Benz kehitti oman polttomoottorin, jonka hän vuonna 1886 asensi kolmipyöräiseen vaunuun. Pari vuotta myöhemmin Benzin vaimo Bertha halusi osoittaa miehensä keksinnön erinomaisuutta ja päätti vierailla kolmipyöräisellä vaunulla sadan kilometrin päässä asuvan

äitinsä luona. Poikansa kanssa Bertha lähti matkaan ja sähkötti miehelleen illalla, että matka oli mennyt hyvin. Seuraavana päivänä hän ajoi saman matkan kotiin. Syntyi legenda, jonka mukaan nainen nosti Euroopan polttomoottoriauton menestykseen. Ainakin mersumiehille tämä on evankeliumi.

Totta tai ei Benzin ja Daimlerin moottorit kävivät kaupaksi. Niiden avulla ranskalaiset nostivat oman autoteollisuutensa Euroopan johtavaksi autovalmistajaksi. Pitkälle 1920-luvulle saakka. Johtava automerkki Peugeot on useimmille tuttu.

Peugeot Bebe

BMW Dixie

Autohistoriallisen Seuran KANNATUSJÄSENET 2019

ALL-PACK OY

HB-Automobile

K&L Caravanhuolto Oy

LK-PAKKAUS Ky

MERCAMER OY

NurmiPrint Oy

PAKKAUSPOJAT OY

PROESPEL Oy

RLO Events Oy

TRANSPORT SEPPÄLÄ OY

**VIHDIN
AUTOTALO OY**

**BENSA-SÄHKÖ
EXPERTTI**

ja säädöt hoitaa yli 40 vuoden kokemuksella

LASSE MÄKELÄ

- KAASUTTIMET
- SYTYTYSJÄRJESTELMÄT
- AUTOSÄHKÖ
- BENSARUIKUT
- EBERSPÄCHER
- KAASUTTIMIEN VARAOSAT, HUOLTO, SÄÄDÖT
- PÄÄSTÖONGELMAT + TODISTUKSET
- WEBASTO
- MUSEOAUTOT/
ERIKOISAUTOT
- VENEKAASUTTIMET
- LATURIT, STARTIT

**Millers Oil vanhankaluston öljyt SAE 30, 40, 50, 20/50,
mini 20/50, vaiht.öljyt: mm SAE 90 gl1 ja SAE 140**

Resurs-öljyn lisäaineet

**Millers Eps tankkiin etanolin haittojen ehkäisyyn
+ lyijyn korvike + oktaanin korotus**

MYÖS LIIKKUVA HUOLTO!!!

YRITTÄJÄNTIE 8, 01800 KLAUKKALA 040 554 8372, bensaexpertti@gmail.com

BRITTAUTOJEN VARAOSAT

KLASSIKKOMALLIEN VARAOSAT, VOITELUAINEET & TARVIKKEET

Mm. Austin, Austin-Healey, Bentley, Daimler, Jaguar, Land Rover,
Lotus, Morris, MG, Range Rover, Rover, Rolls-Royce, Triumph

Grips Garage

www.gripsgarage.com

Luhtaanmäentie 21, 01750 Vantaa | myynti@gripsgarage.com | +358 10 292 7420

Ratojen ja rallien valiot

Kimmo Taskinen, Markus Itkonen ja Veikko Lautsi

225 sivua

SKS 2018

Autoharrastajien aarteet esiin

– upea uutuuskirja esittelee keräilijöiden harvinaisuuksia

Suomen maineikkailla kilparadoilla ja rallien pikataipaleilla on kaasutellut toinen toistaan näyttävämpiä kilpa-autoja. Nämä autoklassikot ovat olleet muotoilultaan ja tekniikaltaan aikansa valioita ja hivelleet niin kuljettajansa vauhdinkaipuuta kuin katsojan silmää.

Uutuuskirja Ratojen ja rallien valiot esittelee kuuluisimpia säilyneitä ja entisöityjä kilpa-autoja vuoden 1933 Chrysleristä Keke Rosbergin ensimmäiseen formulaan ja Timo Mäkinen viimeiseen Miniin.

Kirja on samalla upea katsaus suomalaisen auto-urheilun historiaan – se käsittelee niin Eläintarhan ajot ja Jyväskylän MM-rallin kuin Keimolan ja Ahveniston ratojen parhaat päivät sekä kohtalonhetket.

Kimmo Taskinen on Helsingin Sanomien valokuvaaja, joka tunnetaan erityisesti näyttävistä autovalokuvista.

Tilaa kirja edullisesti ilman toimituskuluja!

Voit tilata Ratojen ja rallien valiot -kirjan kustantajan verkkokaupasta ilman postikuluja hintaan 27,00 € (norm. 33,00 €) käyttämällä ostoskorissa alennuskoodin **MUSEOAUTO**.
Etu on voimassa 31.12.2018 asti.

Tervetuloa kirjaostoksille:
www.finlit.fi/kirjat

CLASSIC MOTORSHOW

classicmotorshow.fi

MUISTOJEN AJONEUVOT LAHDEN MESSUKESKUKSESSA

4.-5.5.2019

Autoja, moottoripyöriä, moottorikelkkoja, mopoja,
työkoneita, traktoreita, raskasta kalustoa, pienoismalleja,
merkkikerhoja, kauppiaita, kunnostajia, asiantuntijoita,
ohjaisohjelmaa ja paljon muuta!

Pääyhteistyökumppanit

MOBILISTI

Kamasa-TOOLS®

SONAX®

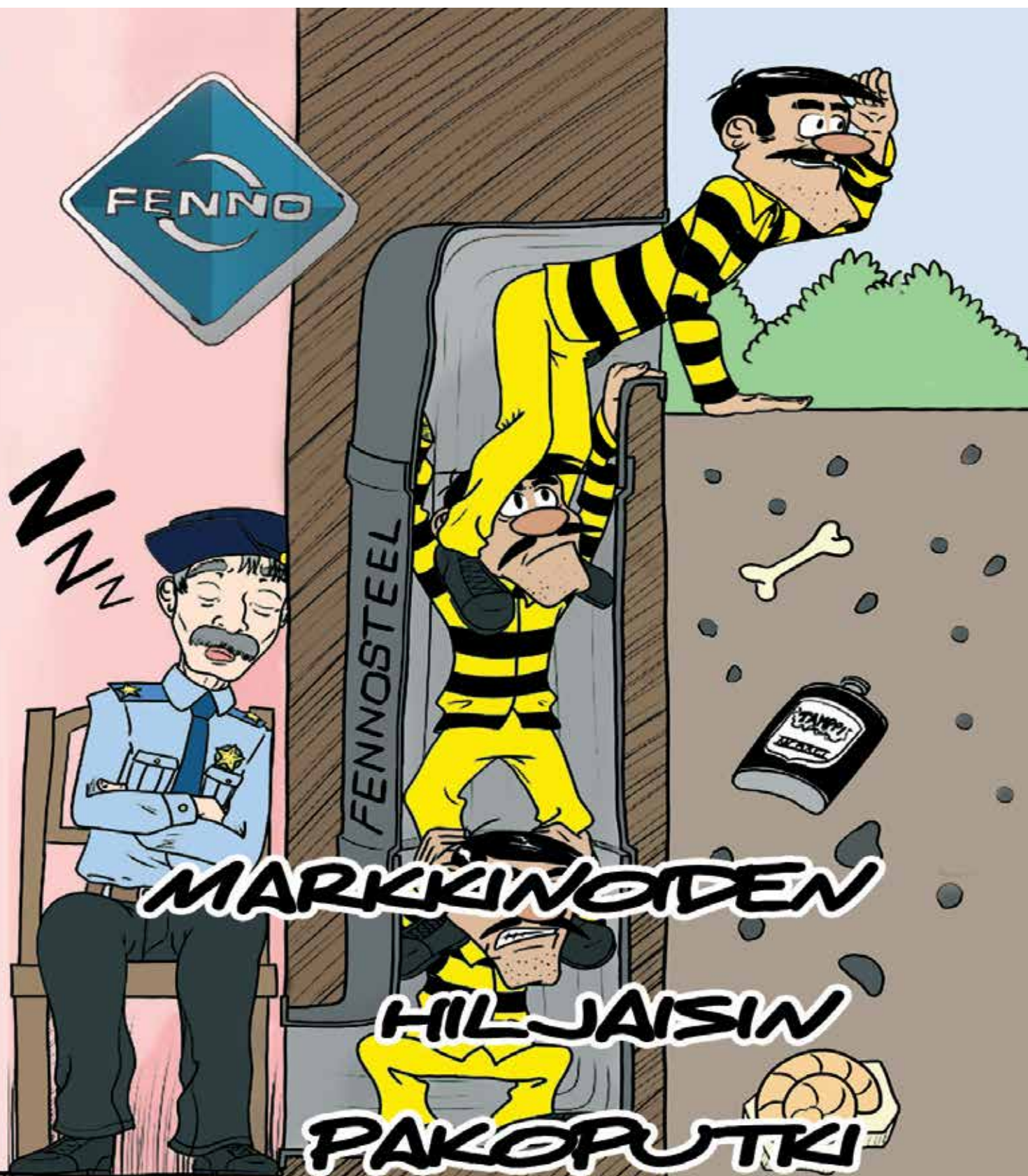
Yhteistyökumppanit

vannetukku.fi

Grips Garage
www.gripsgarage.com

 LÄHITAPIOLA

FennoSteel Oy, Fennokatu 1, 39700 Parkano